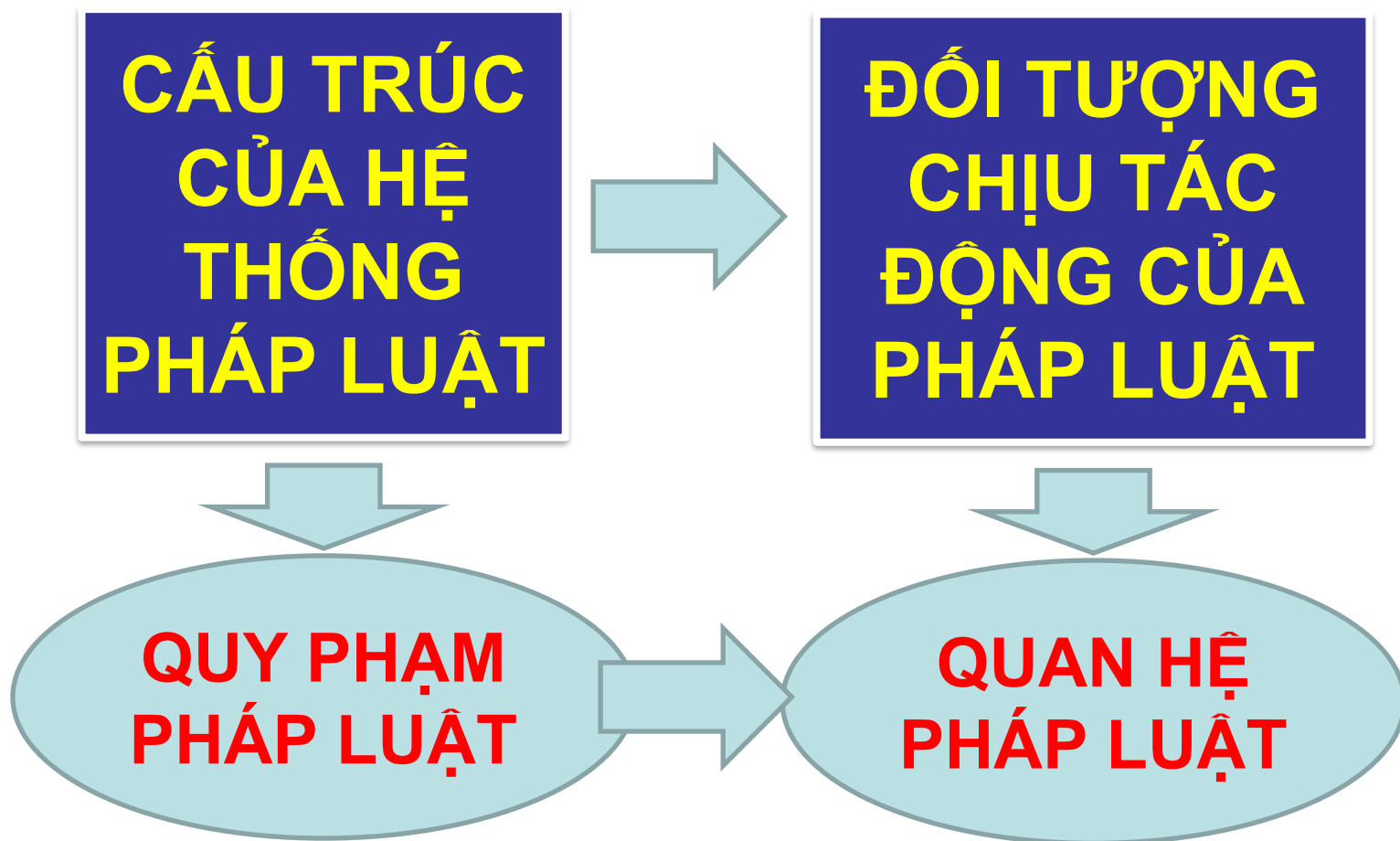

CHƯƠNG 2

QUY PHẠM PHÁP LUẬT VÀ QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Đối tượng nghiên cứu của chương 2

2 VẤN ĐỀ

MỘT SỐ KHÁI NIỆM LIÊN QUAN ĐẾN PHÁP LUẬT

Khái niệm HÀNH VI

Hành vi là một các hành động hoặc không hành động liên tiếp nhau, để đạt được mục đích đặt ra.

Khái niệm QUY PHẠM

Là các quy tắc xử sự mang tính khuôn mẫu chung đối với hành vi của con người

Khái niệm HỆ THỐNG PHÁP LUẬT

Là tổng thể các quy phạm pháp luật, các nguyên tắc, định hướng và mục đích của pháp luật có mối liên hệ mật thiết và thống nhất với nhau

1. QUY PHẠM PHÁP LUẬT

- ➔ 1.1. Quy phạm xã hội
- ➔ 1.2. Khái niệm và đặc điểm của Quy phạm pháp luật
- ➔ 1.3. Cơ cấu của Quy phạm pháp luật

1.1. QUY PHẠM XÃ HỘI

Khái niệm

Quy phạm xã hội là các quy tắc xử sự chung phát sinh trong đời sống xã hội, mang tính khuôn mẫu và là tiêu chuẩn để đánh giá hành vi con người.

QUY PHẠM XÃ HỘI

**Không mang tính
cưỡng chế nhà nước**

- Quy phạm tập quán
- Quy phạm tôn giáo
- Quy phạm đạo đức
- Quy phạm của tổ chức XH

**Mang tính cưỡng chế
nhà nước**

**Quy phạm
Pháp luật**

1.2. KHÁI NIỆM QUY PHẠM PHÁP LUẬT

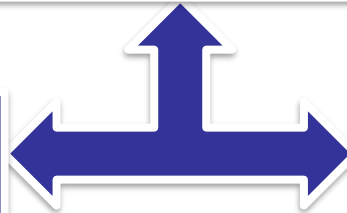
Khái niệm

Quy phạm pháp luật là quy tắc xử sự chung, do nhà nước ban hành và đảm bảo thực hiện bằng cưỡng chế nhà nước.

Đặc điểm của QPPL

Là quy tắc xử sự
mang tính khuôn
mẫu với hành vi

(Tính quy phạm)

Gắn liền với Nhà
nước (Nhà nước
ban hành và bảo vệ)

(Tính ý chí nhà nước – cưỡng chế)

HỆ THỐNG CẤU TRÚC CỦA PHÁP LUẬT VIỆT NAM

1.3. CƠ CẤU CỦA QUY PHẠM PHÁP LUẬT

(Các bộ phận hợp thành của quy phạm pháp luật)

3 BỘ PHẬN CỦA QUY PHẠM PHÁP LUẬT

GIẢ ĐỊNH

QUY ĐỊNH

CHẾ TÀI

➡ **Về mặt nội dung**, một quy phạm pháp luật bao giờ cũng có đủ 3 bộ phận GIẢ ĐỊNH – QUY ĐỊNH – CHẾ TÀI

➡ **Về mặt hình thức**, một quy phạm pháp luật thông thường chỉ có 2 dạng GIẢ ĐỊNH – QUY ĐỊNH hoặc GIẢ ĐỊNH – CHẾ TÀI

1.3. CƠ CẤU CỦA QUY PHẠM PHÁP LUẬT

GIẢ ĐỊNH

QUY ĐỊNH

CHẾ TÀI

KHÁI NIỆM: Bộ phận giả định là một bộ phận của quy phạm pháp luật, nêu lên đối tượng chịu tác động của quy phạm pháp luật, nghĩa là nêu lên các điều kiện, hoàn cảnh có thể xảy ra trong cuộc sống và cá nhân, tổ chức nào trong điều kiện, hoàn cảnh đó phải chịu sự tác động đó.

Thông tin từ Bộ phận giả định

- ⇒ Không gian, thời gian
- ⇒ Điều kiện, hoàn cảnh
- ⇒ Cá nhân, tổ chức

1.3. CƠ CẤU CỦA QUY PHẠM PHÁP LUẬT

GIẢ ĐỊNH

QUY ĐỊNH

CHẾ TÀI

KHÁI NIỆM: Bộ phận quy định là một bộ phận của quy phạm pháp luật, nêu lên cách xử sự bắt buộc mà các cá nhân, tổ chức trong bộ phận giả định phải thực hiện

Thông tin từ Bộ phận quy định

Được làm gì?

Không được làm gì?

Làm như thế nào

(3 dạng QUY ĐỊNH: quy định cho phép, quy định cấm đoán và quy định hướng dẫn)

1.3. CƠ CẤU CỦA QUY PHẠM PHÁP LUẬT

GIẢ ĐỊNH

QUY ĐỊNH

CHẾ TÀI

KHÁI NIỆM: Bộ phận chế tài là một bộ phận của quy phạm pháp luật, nêu lên biện pháp cưỡng chế nhà nước dự kiến áp dụng để đảm bảo pháp luật được thực hiện nghiêm minh

*Thông tin từ Bộ
phận chế tài*

Xử lý như thế nào?

CÂU HỎI VÀ TÌNH HUỐNG THẢO LUẬN CHƯƠNG 2

CÂU HỎI LÝ THUYẾT

Câu 1. So sánh giữa quy phạm pháp luật và các quy phạm xã hội khác?

Câu 2. Mối quan hệ giữa pháp luật và quy phạm pháp luật?

Câu 3. Tại sao nói quy phạm pháp luật là yếu tố nhỏ nhất tạo nên hệ thống pháp luật Việt Nam?

Câu 4. Phân biệt bộ phận quy định và bộ phận chế tài?

Câu 5. Hãy chứng minh các bộ phận của quy phạm pháp luật luôn đầy đủ trong nội dung của quy phạm pháp luật?

CÂU HỎI BÀI TẬP

Câu hỏi 1. Chỉ ra quy phạm pháp luật trong các quy tắc xử sự dưới đây?

- 1- Các phương tiện phải dừng lại khi gặp đèn đỏ
- 2- Cấm quy phim chụp ảnh trong rạp chiếu phim
- 3- Nhường ghế cho người già trên xe buýt
- 4- Những người tu hành không được thực hiện những hành vi phạm giới luật.
- 5- Vợ chồng yêu thương, chăm sóc lẫn nhau
- 6- Chỉ sinh từ một đến hai con để nuôi dạy cho tốt

CÂU HỎI BÀI TẬP

Câu hỏi 1. Chỉ ra quy phạm pháp luật trong các quy tắc xử sự dưới đây?

7- Dắt xe khi đi trong khuôn viên cơ quan

8- Người đủ 18 tuổi được phép ra nhập đảng cộng sản Việt Nam

9- Ngày 30 tết, người dân Việt Nam được nghỉ làm

10- Nộp quỹ cho tổ dân phố để thực hiện hoạt động hỗ trợ người nghèo trong cộng đồng

CÂU HỎI BÀI TẬP

Câu hỏi 2. Giải quyết tình huống

A và công ty X giao kết hợp đồng lao động 1 năm với nội: Công ty X tuyển A và vị trí bán hàng, A phải lao động theo đúng thời gian giao kết và được hưởng lương 7 triệu đồng và trả ở ngày cuối cùng của tháng.

Vụ việc xảy ra: Ở tháng đầu tiên, Công ty X nợ lương của A với lý do công ty đang bị tồn hàng chưa được thanh toán nên không đủ năng thanh toán lương cho công nhân theo đúng quy định. A không có ý kiến gì.

Đến hết tháng lao động thứ 2, A yêu cầu công X trả lương cho mình và được hứa sẽ giải quyết sớm, tuy nhiên A không chấp nhận. Sự việc kéo dài sang tháng thứ 3.

Hãy vận dụng kiến thương chương này để giúp A giải quyết tình huống trên?

CÂU HỎI BÀI TẬP

Câu hỏi 3. Phân tích cấu trúc các quy phạm dưới đây?

- 1- Trong thời gian quốc hội không họp, nếu không được sự đồng ý của ủy ban thường vụ quốc hội thì không được bắt, tạm giam, tạm giữ đại biểu quốc hội.
- 2- Trong trường hợp không còn cha mẹ, hoặc còn cha mẹ nhưng cha mẹ không có khả năng cấp dưỡng nuôi con thì anh chị em ruột có nghĩa vụ cấp dưỡng nuôi em.
3. Người nào giết người trong trường hợp vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng hoặc trong trường hợp vượt quá mức cần thiết khi bắt giữ người phạm tội, thì bị phạt cải tạo không giam giữ đến 02 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 02 năm.
4. Người nào có hành vi xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, uy tín, tài sản, quyền, lợi ích hợp pháp khác của người khác mà gây thiệt hại thì phải bồi thường

5. Người được di tặng không phải thực hiện nghĩa vụ tài sản đối với phần được di tặng, trừ trường hợp toàn bộ di sản không đủ để thanh toán nghĩa vụ tài sản của người lập di chúc thì phần di tặng cũng được dùng để thực hiện phần nghĩa vụ còn lại của người này” – Khoản 3 Điều 646 BLDS

CÂU HỎI đúng - sai

1. Giả định không thể thiếu về cả nội dung lẫn hình thức trong quy phạm pháp luật.
2. Phần nêu lên con người (các cá nhân, tổ chức chịu tác động) là phần quan trọng nhất của giả định.
3. Nếu trong quy phạm pháp luật không nêu rõ không gian thời gian áp dụng thì có thể hiểu quy phạm đó sẽ không được sử dụng.
4. Giả định của một quy phạm pháp luật bắt buộc phải là một tình huống có thật, đã xảy ra trên thực tế
5. Giả định của quy phạm pháp luật bắt buộc phải quy định rõ 1 trong 3 yếu tố: không gian thời gian, điều kiện hoàn cảnh và cá nhân, tổ chức

CÂU HỎI đúng - sai

1. Giả định không thể thiếu về cả nội dung lẫn hình thức trong quy phạm pháp luật.
2. Phần nêu lên con người (các cá nhân, tổ chức chịu tác động) là phần quan trọng nhất của giả định.
3. Nếu trong quy phạm pháp luật không nêu rõ không gian thời gian áp dụng thì có thể hiểu quy phạm đó sẽ không được sử dụng.
4. Giả định của một quy phạm pháp luật bắt buộc phải là một tình huống có thật, đã xảy ra trên thực tế
5. Giả định của quy phạm pháp luật bắt buộc phải quy định rõ 1 trong 3 yếu tố: không gian thời gian, điều kiện hoàn cảnh và cá nhân, tổ chức

CÂU HỎI đúng - sai

1. Chế tài mang tính ý chí nhà nước.
2. Phải có quy định thì mới phát sinh chế tài
3. Chế tài luôn biểu hiện trong quy phạm pháp luật về nội dung và hình thức.
4. Việc áp dụng chế tài chỉ do nhà nước thực hiện
- 5.

2. QUAN HỆ PHÁP LUẬT

2.1. Khái niệm và đặc điểm của Quan hệ pháp luật

2.2. Cơ cấu của Quan hệ pháp luật

2.3. Sự kiện pháp lý

2.1. KHÁI NIỆM VÀ ĐẶC ĐIỂM CỦA QHPL

KHÁI NIỆM QUAN HỆ XÃ HỘI

Quan hệ xã hội là quan hệ giữa người và người trong quá trình thỏa mãn các nhu cầu vật chất và tinh thần

Quan hệ bạn bè

Quan hệ vợ chồng

1. KHÁI NIỆM VÀ ĐẶC ĐIỂM CỦA QHPL

Khái niệm quan hệ pháp luật

Quan hệ pháp luật là các quan hệ xã hội được điều chỉnh bởi một quy phạm pháp luật tương ứng, qua đó là xuất hiện các quyền và nghĩa vụ của các bên và được đảm bảo bằng cưỡng chế nhà nước

QUY PHẠM P.LUẬT

QUAN HỆ XÃ HỘI

QUAN HỆ P.LUẬT

2.1. KHÁI NIỆM VÀ ĐẶC ĐIỂM CỦA QHPL

Đặc điểm

- ➔ Mang tính ý chí (của các bên và của Nhà nước)
- ➔ Xuất hiện trên cơ sở của các quy phạm pháp luật
- ➔ Làm xuất hiện các quyền và nghĩa vụ của các bên
- ➔ Mang tính cưỡng chế nhà nước

Được điều chỉnh
bằng các QPXH
khác

Các bên không
mang quyền và
nghĩa vụ

Quan hệ xã hội

Quan hệ pháp luật

Được điều chỉnh
bằng các QPPL

Các bên mang
quyền và nghĩa
vụ với nhau

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

(Các bộ phận hợp thành của quan hệ pháp luật)

3 BỘ PHẬN CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT

CHỦ THỂ

NỘI DUNG

KHÁCH THỂ

2.2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

THÀNH PHẦN?

- Chủ thể?
- Nội dung
- Khách thể

QUAN HỆ PHÁP LUẬT MUA BÁN

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

CHỦ THỂ

KHÁI NIỆM CHỦ THỂ CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Là các cá nhân, tổ chức tham gia vào quan hệ pháp luật (là đối tượng tham gia vào các quan hệ pháp luật)

2 VẤN ĐỀ
NGHIÊN CỨU
VỀ CHỦ THỂ

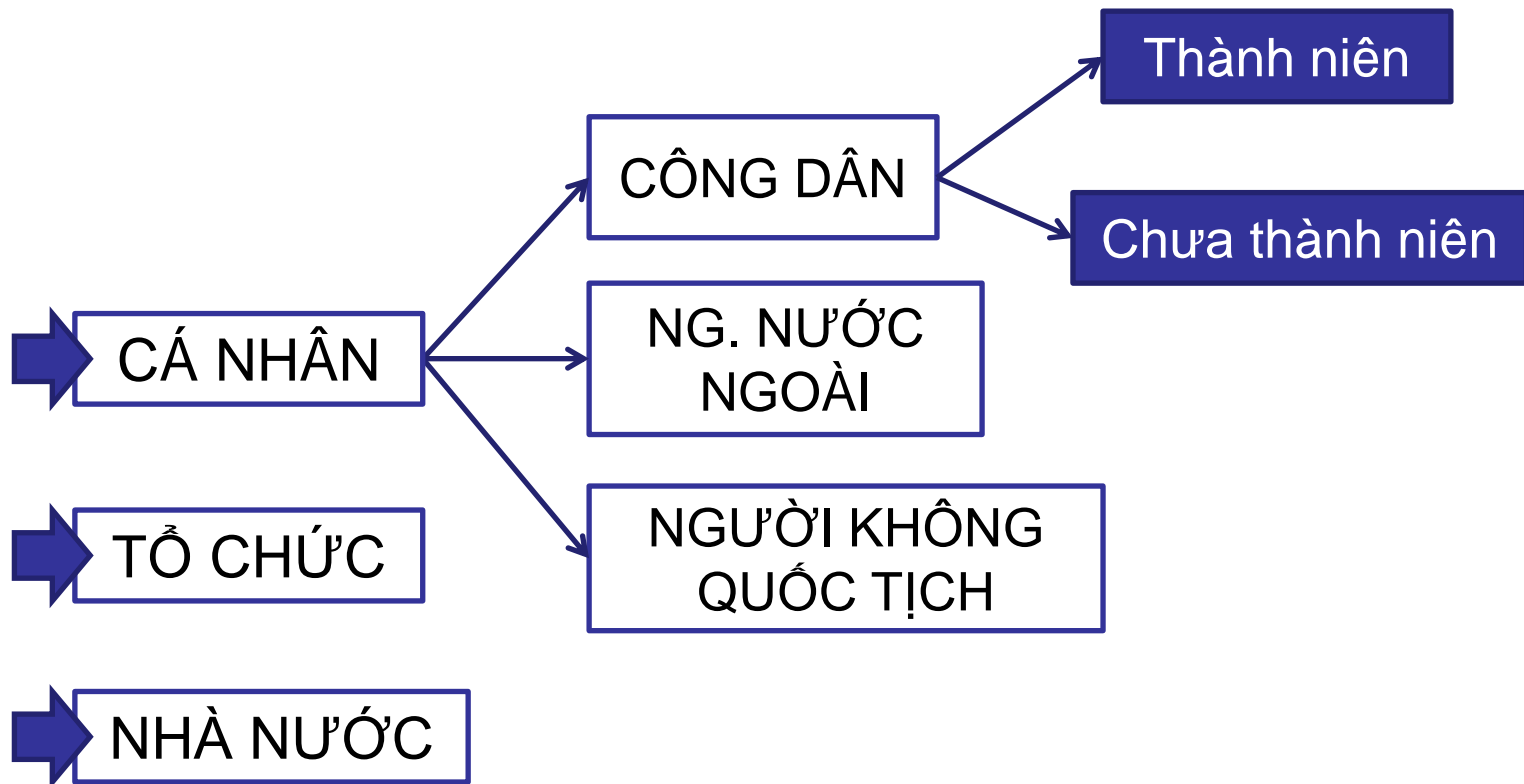
Các loại chủ thể?

Điều kiện để các đối tượng trên có thể tham gia vào QHPL?

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

CHỦ THỂ

CÁC LOẠI CHỦ THỂ CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

CHỦ THỂ

ĐIỀU KIỆN TRỞ THÀNH
CHỦ THỂ CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Các bên có
Năng lực chủ thể

NĂNG LỰC PHÁP LUẬT

Là khả năng của các chủ thể được nhà nước thừa nhận có đủ các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý khi tham gia vào các quan hệ pháp luật

NĂNG LỰC HÀNH VI

Là khả năng của các chủ thể được nhà nước thừa nhận bằng hành vi của mình thực hiện một cách độc lập các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý

CHỦ THỂ QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Các bên chủ thể A, B đủ năng lực pháp luật và năng lực hành vi đối với quan hệ mua bán

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

NỘI DUNG

KHÁI NIỆM NỘI DUNG QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Là các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý phát sinh khi tham gia vào các quan hệ pháp luật

Quyền và
nghĩa vụ
phát sinh
?

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

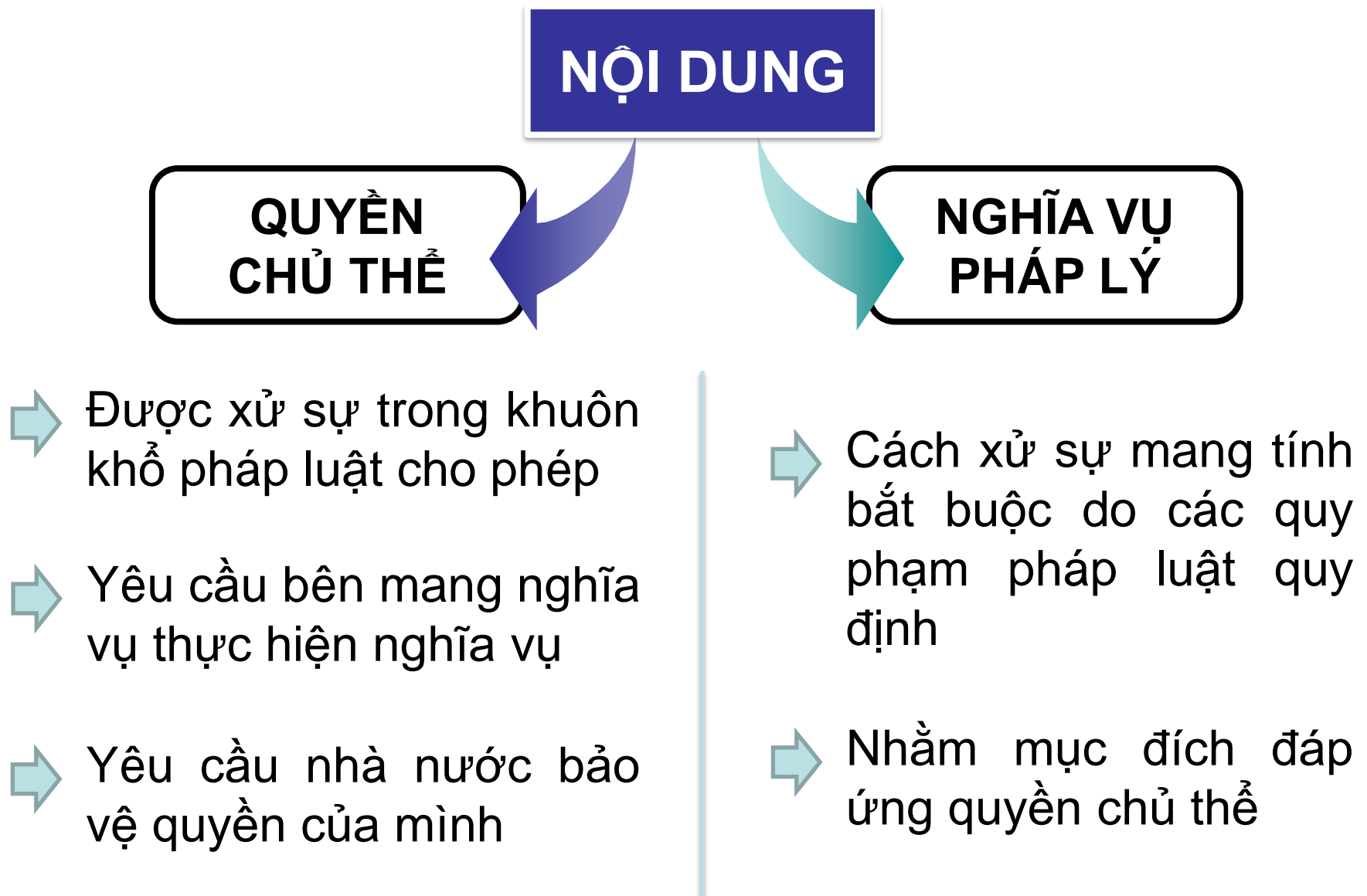

Là khả năng xử sự của các chủ thể khi tham gia vào các quan hệ pháp luật, được các quy phạm pháp luật xác lập trước và được nhà nước bảo vệ

Là cách xử sự bắt buộc mà một bên tham gia vào quan hệ pháp luật phải thực hiện nhằm đáp ứng quyền chủ thể của bên kia

2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

NỘI DUNG QUAN HỆ PHÁP LUẬT GIỮA CÁC BÊN

CHỦ THỂ A
(bên mua hàng)

➔ Quyền
Nhận hàng

➔ Nghĩa vụ
Trả tiền

CHỦ THỂ B
(bên mua hàng)

➔ Quyền
Nhận tiền

➔ Nghĩa vụ
Giao hàng

➔ Trong quan hệ pháp luật thông thường quyền và nghĩa vụ mang tính song hành, các bên chủ thể đều mang quyền và nghĩa vụ, quyền của bên nọ là nghĩa vụ của bên kia

2.2. THÀNH PHẦN CỦA PHÁP LUẬT

KHÁCH THỂ

KHÁI NIỆM KHÁCH THỂ CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT

Là các lợi ích vật chất và tinh thần mà các bên mong muốn đạt được khi tham gia vào quan hệ pháp luật

KHÁCH THỂ = Lợi ích chung
các bên cùng đạt được

KHÁCH THỂ CỦA QUAN HỆ PHÁP LUẬT MUA BÁN

Mua được hàng

Bán được hàng

VIỆC MUA BÁN

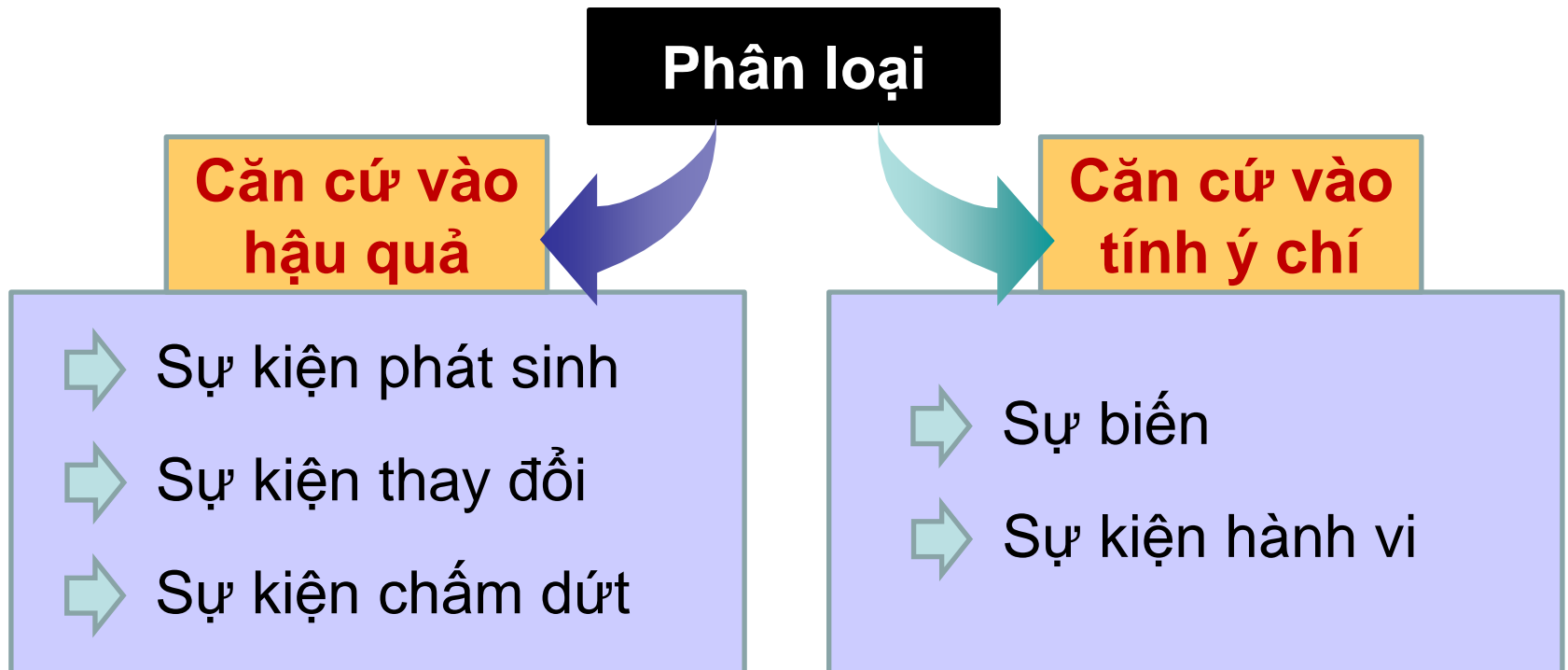

Khách thể của quan hệ pháp luật thông thường là một việc nào đó chứ không là các vật cụ thể

2.3. SỰ KIẾN PHÁP LÝ

Khái niệm

Là các sự kiện xảy ra trong đời sống xã hội làm các quan hệ pháp luật xuất hiện, thay đổi hoặc mất đi

CÂU HỎI VÀ TÌNH HUỐNG THẢO LUẬN CHƯƠNG 2

CÂU HỎI LÝ THUYẾT

Câu 1. Làm rõ khái niệm năng lực pháp luật, năng lực hành vi và mối quan hệ giữa năng lực pháp luật và năng lực hành vi.

Câu 2: Làm rõ năng lực pháp luật và năng lực hành vi của một số các chủ thể: công dân đã thành niên, công dân chưa thành niên, người nước ngoài, người không quốc tịch.

Câu 3. Làm rõ năng lực chủ thể của người tâm thần, người mất năng lực hành vi do sử dụng chất kích thích, rượu, bia, người đang chấp hành án phạt tù, người bị tuyên mất tích.